

1106 (2021-2022) – Nr. 1
ingediend op 20 januari 2022 (2021-2022)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Economie, Werk,
Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door Stijn De Roo

over het advies van de Vlaamse Adviesraad
voor Innoveren en Ondernemen (VARIO)
over Sustainable Development Goals –
Opportunities for Flemish enterprises

Samenstelling van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie:

Voorzitter: Robrecht Bothuyne.

Vaste leden:

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Rita Moors, Axel Ronse;

Yves Buysse, Ilse Malfroot, Els Sterckx;

Robrecht Bothuyne, Kurt Vanryckeghem;

Tom Ongena, Maurits Vande Reyde;

Meyrem Almaci, Imade Annouri;

Caroline Gennez.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Elke Sleurs, Tine van der Vloet;

Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Wim Verheyden;

Stijn De Roo, Loes Vandromme;

Steven Coenegrachts, Bart Van Hulle;

Johan Danen, Björn Rzoska;

Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1.	Inleidende uiteenzetting	4
1.1.	VARIO-advies nr. 17 – De SDG's als kompas voor het wetenschaps-, innovatie- en ondernemersbeleid	4
1.2.	VARIO-advies nr. 20 – De SDG's. Opportuniteiten voor Vlaamse ondernemingen.....	6
2.	Bespreking.....	9
2.1.	Tussenkomsten van de leden.....	9
2.2.	Antwoorden en replieken	10
	Gebruikte afkortingen	13
	Bijlage: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie hield op 16 december 2021 een gedachtewisseling over de adviezen van de Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO) over de Sustainable Development Goals – Opportuniteiten voor Vlaamse ondernemingen.

(Deze vergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

De getoonde presentatie is terug te vinden op de [dossierpagina](https://dossierpagina.vlaams-parlement.be) van dit document op www.vlaams-parlement.be.

1. Inleidende uiteenzetting

Lieven Danneels, voorzitter van VARIO, legt uit dat VARIO advies kan uitbrengen op vraag van de minister, van het Vlaams Parlement maar ook op eigen initiatief. Wegens het stijgende belang van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen of Sustainable Development Goals heeft de raad zich daar in 2021 op eigen initiatief over gebogen. Dat resulteerde in drie adviezen. Het eerste advies (nr. 17) werd in februari 2021 uitgebracht en gaat over SDG's als kompas voor het wetenschaps-, innovatie- en ondernemingsbeleid. Het tweede advies op eigen initiatief (nr. 20) dateert van september 2021 en zoomde in op de kansen voor de Vlaamse ondernemingen. Het was het onderwerp van het VARIO-colloquium van 2 december 2021.

Op vraag van minister-president Jan Jambon bracht de raad ook een advies nr. 21 uit over de vierde Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling.

1.1. VARIO-advies nr. 17 – De SDG's als kompas voor het wetenschaps-, innovatie- en ondernemersbeleid

De SDG's bestaan uit 17 doelstellingen en 169 targets die tegen 2030 moeten worden behaald. Ze werden bepaald door de Verenigde Naties en in 2015 ondertekend door 193 landen. Innovatie (SDG 9) en economische groei (SDG 8) maken er deel van uit. De SDG's worden vaak verengd tot de milieu- en klimaatproblematiek, maar eigenlijk zijn ze een prachtig kader om menselijke vooruitgang en duurzaamheid met elkaar te verzoenen. Het is een systemische benadering waarbij doelstellingen op elkaar inwerken. Het kan dus dat iets positief is voor één doelstelling maar een negatief effect heeft voor een andere. De bedrijven worden beschouwd als een belangrijke motor om doelstellingen te halen.

Rankings

Advies nr. 17 is een verkennend advies met veel facts and figures, waarvan Lieven Danneels er een selectie toelicht. Helaas zijn er in internationale rankings voor de SDG's enkel indicatoren beschikbaar voor België en niet voor Vlaanderen. Geen enkel land wereldwijd zit op schema om de SDG's te halen, maar België doet het met een vijfde plaats al bij al goed. De spreker toont een grafiek uit het landenrapport voor België in het algemene rapport van het UN Sustainable Development Solutions Network (juni 2021), met daarin het voorbeeld van SDG 9 over industrie, innovatie en infrastructuur. België scoort daarin heel goed wat betreft internetgebruikers en mobiele breedbandabbonementen maar niet op het aantal afgestudeerde vrouwen uit STEM-richtingen van het hoger onderwijs. Op dat vlak gaat het zelfs achteruit. STEM is en blijft een absoluut aandachtspunt, want Vlaanderen scoort op dat vlak veel minder goed dan bijvoorbeeld Duitsland.

De landenfiche voor België in het Europese Sustainable Development Report 2020 toont een ander resultaat omdat dit rapport gebaseerd is op andere parameters. België scoort goed op innovatie maar minder goed op andere SDG's. Het is zaak om op innovatie in te zetten om een boost te geven aan de andere SDG's. In zijn

advies nr. 14 wees VARIO daar al op als een van de knelpunten om van Vlaanderen een innovatieve kennisregio te maken die aan de top staat.

Ook op federaal en Vlaams niveau wordt een stand van zaken opgemaakt, met opnieuw andere indicatoren. De verschillende indicatorensets maken het moeilijk om internationaal te vergelijken of vooruitgang te meten.

Voor de SDG's is Europa hoe dan ook de koploper. De best scorende landen bevinden zich in Europa. Landen die goed scoren op innovatie doen het ook vaak goed in de algemene SDG-ranking.

Lieven Danneels toont een grafiek die de vergelijking maakt tussen de globale ranking van de UNSDSN en de ranking van het European Innovation Scoreboard. VARIO vindt dat een interessante vergelijking omdat beide aan elkaar gelinkt zijn. Op de wereldwijde ranking is België van de elfde plaats in 2020 naar de vijfde plaats in 2021 gegaan. Zo staat Finland op de eerste plaats op de globale ranking en op de derde plaats in het EIS. Zweden staat op de tweede plaats in beide rankings. De verschillen tussen de hoogst gerangschikte landen zijn klein. Dat verklaart bijvoorbeeld waarom Zwitserland, een voorbeeldland inzake innovatie, lager staat in deze ranking met betrekking tot de SDG's. De opgang van België komt vooral door de achteruitgang van de andere landen, voornamelijk wegens de coronapandemie.

Screening relanceplannen

In zijn advies nr. 17 screent VARIO de relanceplannen van de voornaamste Vlaamse handelspartners. Dat gebeurde op basis van cijfers van oktober 2020. Met de Europese plannen kon toen slechts gedeeltelijk rekening worden gehouden. Het totale budget van Nederland bedroeg 11 miljard euro met infrastructuurinvesteringen op een prominente plaats. Zo plande Nederland bijvoorbeeld 2 miljard euro aan investeringen in spoorinfrastructuur, (water)wegen, fietsinfrastructuur, woningbouw en defensie. Voorts investeert het in scale-upfaciliteiten, cofinanciering van EU-programma's, innovatieve kmo's enzovoort. Duitsland heeft plannen ter waarde van 130 miljard euro, met onder andere grote investeringen in een toekomstvriendelijk Duitsland: groene mobiliteit, energietransitie (waterstof), digitale innovatie, gezondheid, onderwijs en onderzoek. Frankrijk investeert 100 miljard euro in de relance. Daar zit dan wel de 40 miljard euro van de Europese Unie al bij. Ook Frankrijk investeert in groene transitie met onder meer spoorwegen, groene mobiliteit, decarbonisatie en groene waterstof, maar ook weer in het versterken van de economische competitiviteit en veerkracht en in gezondheid. Het is duidelijk dat die landen bij de plannen rekening houden met de SDG's in de brede zin. De relance houdt opportuniteiten in.

Aanbevelingen aan de Vlaamse Regering

VARIO formuleerde in het advies nr. 17 volgende aanbevelingen aan de Vlaamse Regering:

- Steun op een ambitieus, allesomvattend en coherent kader met de SDG's als kompas en werk een heldere visie uit op de rol van wetenschap, innovatie en ondernemerschap voor alle doelstellingen.
- Maak bedrijven meer bewust van de opportuniteiten die de SDG's voor hen inhouden.
- Leer van de aanpak van benchmarklanden die VARIO selecteerde, met name Zwitserland, Zweden, Finland, Denemarken en Nederland.

De Europese Unie rekent sterk op innovatie en ondernemerschap. De relancemiddelen moeten ook worden aangewend om de maatschappelijke impact van wetenschap, innovatie en ondernemerschap verder te vergroten.

Op vraag van de minister werkt VARIO ook een advies uit over de juiste beleidsmix tussen bottom-up- en top-downsteun.

1.2. VARIO-advies nr. 20 – De SDG's. Opportuniteiten voor Vlaamse ondernemingen

Advies nr. 20 gaat over de opportuniteiten voor de Vlaamse ondernemingen. De SDG's worden door heel wat bedrijven vaak enkel als een last gezien. Oog hebben voor de SDG's moet tot het DNA van de bedrijven gaan behoren, verankerd worden in de kernactiviteit en dus verder gaan dan steun aan een goed doel en veeleer de trein nemen dan het vliegtuig. Tegelijk moeten bedrijven oog hebben voor de risico's, zoals de strenger wordende Europese regelgeving. Grote bedrijven, financiële instellingen en investeerders rekenen die immers door aan kleine bedrijven en toeleveranciers. Voor Siemens Mobility is bijvoorbeeld duurzaamheid een selectie-criterium voor de leveranciers geworden.

Voor advies nr. 20 is er een klankbordgroep samengesteld bestaande uit vier VARIO-leden – met name Lieven Danneels, Johan Martens, Leen Van den Neste en Marc Van Sande – en vier externe experts – zijnde Marion Debruyne van de Vlerick Business School, Lieve Jacobs van Cera, Olivier Van Haute van Degroef Petercam en Peter Wollaert van CIFAL Flanders.

Innovatie kan een link leggen tussen economische welvaart en andere aspecten van duurzaamheid, namelijk door innovatieve oplossingen en technologie in te zetten om maatschappelijke uitdagingen aan te gaan zonder aan welvaart in te boeten. De kerngedachte daarbij is dat duurzaamheid geen last is maar een kans. De relance is een uitgelezen momentum. Duurzaamheid moet ook in de kern zitten van de overheid omdat het de bedrijven en de regio als geheel competitiever en veerkrachtiger maakt, dat is de zogenaamde resilience. De overheid doet al zeer veel maar VARIO geeft aanbevelingen om te verbeteren en te versnellen.

Opportuniteiten

Uit een rapport van de Business & Sustainable Development Commission van 2017 blijkt dat het behalen van de SDG's marktkansen van 12 biljoen dollar per jaar inhoudt. De onderzochte domeinen zijn voedsel en landbouw, steden, energie en materialen, gezondheid en welzijn, samen goed voor ongeveer 60 procent van de 'real economy'. Lieven Danneels citeert voorts uit een eerder interview: "Wereldwijd zijn er maar liefst drie miljard middenklassers die een beter leven willen, zoals dat van ons in Vlaanderen, vandaag. Wij hebben niet het recht dat hen te ontszeggen, maar de planeet kan het niet aan dat ze dat op onze manier zouden doen. Dat is een enorme uitdaging, maar belangrijker, ook een enorme opportuniteit." Kortom, het is een uitdaging maar tevens een kans om de wereld beter te maken en de SDG's bieden daarvoor een mooi kader. Ze koppelen duurzaamheid aan menselijke vooruitgang.

De Antwerp Management School heeft samen met de Louvain School of Management en de Universiteit Antwerpen 803 organisaties ondervraagd, waarvan 29 procent in Vlaanderen en de helft met minder dan 50 werknemers. De voornaamste reden dat de geënquêteerden met SDG's bezig zijn, is hun imago. In de marktkansen ervan is er maar een luttele 12 procent geïnteresseerd.

Het VARIO-advies gaat over wat de overheid kan doen om de bedrijven te helpen en te stimuleren. Het bevat in totaal zeventien aanbevelingen waarvan enkele overkoepelende aanbevelingen, maar ook specifiekere voor bijvoorbeeld VLAIO, FIT en het onderwijs.

Lieven Danneels overloopt de drie belangrijkste aanbevelingen. De eerste is: stimuleer in de interactie met bedrijven, op verschillende manieren en op verschillende niveaus, business uit purpose en het verduurzamen van bedrijfsmodellen. In zijn colloquium van 2 december 2021 gaf VARIO enkele voorbeelden van bedrijven die profit en purpose, financiële en maatschappelijke winst, combineren en met elkaar verzoenen. Lieven Danneels geeft het voorbeeld van een vernieuwend procedé waardoor er voor één liter bier geen vijf maar slechts drie liter water nodig is. Dat is beter voor het milieu, maar maakt het bedrijf ook competitiever.

De tweede aanbeveling is: verbind aan alle mogelijke overheidssteun aan bedrijven de voorwaarde van een globaal positieve impact op de SDG's. Minister Hilde Crevits zegt in haar beleids- en begrotingstoelichting voor 2022 dit te willen doortrekken naar de verschillende EWI-instrumenten, maar focust vooral op klimaat en vergroening. VARIO wil dit ruimer bekijken.

Voorts beveelt de raad aan om de regelgeving en normering op een slimme manier te gebruiken om markten te creëren voor producten, technologieën en diensten die bijdragen aan het behalen van de SDG's. Daarbij moet er wel oog zijn voor een internationaal gelijk speelveld, maar men kan op die manier heel sterk sturen. De normen voor duurzaamheid van gebouwen hebben bijvoorbeeld groeikansen geboden aan bedrijven die ventilatie produceren en verkopen.

VARIO-colloquium

Op 2 december 2021 stelde VARIO zijn adviezen over de SDG's voor op zijn jaarlijkse colloquium. Naast de algemene beleidsaanbevelingen kwamen er ook enkele concrete bedrijfscases aan bod van een groot bedrijf als Solvay maar ook van kleinere ondernemingen. Daarop volgde een paneldiscussie met vertegenwoordigers van de overheidsorganisaties aan wie de voornaamste aanbevelingen zijn gericht. Dat colloquium kan worden herbekeken op de website van VARIO.

Algemene aanbevelingen voor de Vlaamse Regering

Lieven Danneels vervolgt met een overzicht van de zeventien aanbevelingen in het VARIO-advies nr. 20. De eerste gericht zijn aan de volledige Vlaamse Regering.

Aanbeveling 1: gebruik de SDG's als kompas voor de relance en maak de bedrijven bewust van de opportuniteiten voor een duurzaam verdienmodel.

Aanbeveling 2 vraagt om verder expertise op te bouwen voor het oplossen van maatschappelijke uitdagingen die passen binnen de SDG's en zo de Vlaamse bedrijven internationaal in de markt te zetten. Vlaanderen is een exportregio.

Aanbeveling 3 vraagt een overkoepelende strategie met scherpe en standvastige ambities en een duidelijk stappenplan. Vlaanderen moet ambitieuzer zijn, in navolging van onder meer de nieuwe Duitse regering onder leiding van Olaf Scholz, die van Duitsland een begrip wil maken voor bedrijven die bijdragen aan de groene economie.

Aanbeveling 4: zet maximaal in op duurzaam en innovatief aanbesteden.

Aanbeveling 5: creëer markten met een slimme regelgeving en normering, en vermijd dat regelgeving duurzame veranderingen in de weg staat, zonder het level playing field te ondergraven.

De zesde aanbeveling gaat over het monitoren om na te gaan of het gevoerde beleid de gewenste impact heeft. De aanbeveling om evidencebased te werken, komt systematisch terug in de rapporten van VARIO.

Aanbevelingen voor overheidsinitiatieven

Lieven Danneels vervolgt met de aanbevelingen voor overheidsinitiatieven.

In aanbeveling 7 vraagt de raad de SDG's structureel te verankeren in de werking van organisaties en in de instrumenten. Internationaal kan het Finse Developing Markets Platform tot voorbeeld dienen. Dat strekt ertoe Finse bedrijven, bij een beperkte groei van de eigen markt, toegang te geven tot internationale groeimarkten. Het is een initiatief van onder meer Business Finland, het equivalent van het Vlaamse FIT en VLAIO. VARIO raadt aan om het Finse en andere goede buitenlandse initiatieven te onderzoeken om na te gaan wat Vlaanderen eruit kan leren.

In aanbeveling 8 wordt bijzondere aandacht gevraagd voor kmo's, voor gezonde bedrijven die minder sterk staan in de nieuwe economie en voor start-ups en spin-offs. De clusters kunnen daar zeker een rol in spelen.

De negende aanbeveling is om de bestaande initiatieven te bundelen en synergiën te zoeken. Er zijn talrijke initiatieven maar meer synergie is nu echt nodig.

In aanbeveling 10 wordt gevraagd een platform op te zetten waarop de duurzaamheidsdata van Vlaamse bedrijven op transparante wijze worden verzameld. Het kenniscentrum Duurzaam Ondernemen MVO-Vlaanderen en het team Groene economie van het Departement Omgeving werken aan een publiek dataplatform over duurzaamheid in bedrijven. Dat platform moet een consistente en vergelijkbare set van duurzaamheids- en transparantiemaatstaven bieden waaraan bedrijven zichzelf vrijwillig kunnen toetsen of waaraan ze door derden kunnen worden getoetst. Daarvoor zijn er ook al commerciële initiatieven zoals EcoVadis, maar het invullen van de vragenlijsten kost een groot bedrijf al gauw de inzet van een medewerker gedurende enkele weken. Het publieke platform heeft nog niet definitief vorm gekregen en zal volgens VARIO slechts een succes zijn als het voldoet aan een aantal voorwaarden, bijvoorbeeld automatisch de gegevens gebruiken die hoe dan ook al ingediend moeten worden bij verschillende overheidsinstanties en dus weinig of geen extra administratieve last inhouden. Het platform aligneren met de internationale en Europese initiatieven zal essentieel zijn.

Aanbevelingen voor overheidsinstellingen

VARIO formuleerde ook specifieke aanbevelingen voor overheidsinstellingen, voor eerst aan VLAIO. Het eerste advies aan het agentschap is dat het verduurzamen van alle bedrijven in de missie wordt opgenomen (aanbeveling 11). De missie en strategie van VLAIO worden nu in die zin herschreven. Het uiteindelijke doel moet zijn om duurzaamheid in de kern van bedrijven te krijgen en daarin heeft ook het netwerk van VLAIO, met name de clusters, een grote rol. De clusters hebben trouwens ook nu al de opdracht om bedrijven mee te nemen in de transitie. Bij de evaluaties van VLAIO-steun moet meer nagegaan worden of die ook maatschappelijk rendoert. Dit sluit aan bij het advies van het Economisch relancecomité. De raad vraagt evenwel dat de SDG's altijd voldoende breed worden geïnterpreteerd en dat alle SDG's worden meegenomen, zodat innovatie niet te veel wordt gestuurd of in de kiem gesmoord.

Aanbeveling 12 vraagt om de SDG's structureel in te bouwen in de werking van VLAIO, zoals al gebeurt voor de digitalisering in het kader van de transitieprioriteit Industrie 4.0.

Aanbeveling 13 is dat VLAIO enkel innovaties steunt die globaal een positieve bijdrage aan de SDG's leveren. De definiëring daarvan is niet evident en aan deze aanbeveling is veel discussie voorafgegaan. De raad oppert dat het agentschap zich daarvoor kan laten inspireren door het Europese 'do no significant harm'-

principe. Volgens dat principe mogen geen activiteiten worden gesteund die aanzienlijke schade toebrengen aan een van de zes milieudoelstellingen uit de Europese Taxonomie.

Aanbeveling 15 gaat over FIT. Dit agentschap verricht al zeer goed werk maar VARIO beveelt aan om nog meer in te zetten op het internationaal competitiever maken van de bedrijven via verduurzaming en om hen te helpen om opportuniteiten gelinkt aan de SDG's te grijpen. FIT verzamelt op zijn website al veel informatie per land en breidt dat nog uit.

Aanbeveling 16 is ruimer en gericht op alle vormen van overheidssteun aan bedrijven via andere kanalen: zet via alle mogelijke overheidssteun bedrijven aan tot verduurzaming in de ruime betekenis van de SDG's. Lieven Danneels denkt daarbij bijvoorbeeld aan de ondersteuning van bedrijven door de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen.

Voor het onderwijs pleit VARIO er in aanbeveling 17 voor dat de SDG's zo veel mogelijk worden geïntegreerd in alle curricula en worden aangegrepen om verschillende disciplines bij elkaar te brengen (transdisciplinariteit). De instellingen van het hoger onderwijs doen daar volgens Lieven Danneels al heel wat inspanningen voor.

2. Bespreking

2.1. Tussenkomen van de leden

Tussenkomen van Andries Gryffroy

Andries Gryffroy refereert aan het advies van de SERV over innovatie- en kennisdiffusie waarin de raad vaststelt dat de 3 procent van het Vlaamse bbp die naar onderzoek en ontwikkeling gaat te weinig wordt gevaloriseerd, bijvoorbeeld in productontwikkeling. Het lid stelde daar recent nog een vraag om uitleg over (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2021-22, nr. 826). Volgens hem zijn de SDG's in Vlaanderen te weinig bekend, terwijl ze op internationale fora over de klimaatproblematiek en dergelijke het gangbare aanknopingspunt zijn. De doelstellingen zijn wel algemeen geformuleerd. Is het niet wenselijk de doelstellingen concreter te maken voor de Vlaamse situatie? Om politieke inkleuring te vermijden, is dat eerder iets voor een organisatie als VARIO.

Vlaamse ondernemers zijn niet geneigd hun kennis over bijvoorbeeld duurzame procedés te delen. Daarbij komt nog dat de overheidssteun gefragmenteerd is, waardoor twintig bedrijven die aan dezelfde innovatie werken zonder de resultaten met elkaar te willen delen allemaal een beperkte subsidie kunnen ontvangen. Met zijn vuurtorenmodel voor smart city's tracht Nederland bedrijven te overtuigen zich te clusteren, gezamenlijke aanvragen in te dienen en hun verwezenlijkingen publiek te maken. Dat is volgens het lid conform de tiende aanbeveling van VARIO.

Bij de aanbevelingen 13 en 16 over het koppelen van steun aan het bewijzen van duurzaamheid heeft *Andries Gryffroy* bedenkingen. Hoe kan een klein bedrijf dat bewijzen of zelfs maar weten? Vaak zijn kleine ondernemingen het meest flexibel en zelfs innovatief maar ze beseffen het niet altijd zelf. De werknemers van kmo's hebben geen tijd voor de administratieve afhandeling van aanvragen en besteden dat vaak uit. Dat zijn dan dure kosten die niet met subsidies worden gedekt. Grotere bedrijven hebben daar wel personeel voor. Het lid vreest dat het koppelen van steun aan de SDG's, die al zeer breed zijn geformuleerd en een grijze zone kennen, een grote administratieve rompslomp zal betekenen. Daardoor dreigen kleinere bedrijven af te haken terwijl Vlaanderen een kmo-regio is. Ook dat bemoeilijkt de stap van innovatie naar valorisatie.

Tot slot informeert het lid of de getoonde cijfers voor België ook beschikbaar zijn op het niveau van de gewesten.

Tussenkomst van Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne verwijst naar de beleids- en begrotingstoelichting 2022 van minister Hilde Crevits voor het beleidsdomein EWI (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 13-E/1). De minister wil voor het beleidsdomein EWI de steun koppelen aan de SDG's en dan vooral aan de klimaatdoelen. Hoe kan ervoor worden gezorgd dat de lat niet te hoog ligt, vooral voor kmo's die minder vertrouwd zijn met concept van de SDG's en de instrumenten van het innovatiebeleid?

Voorts informeert het lid hoe Vlaanderen zich kan onderscheiden van andere landen. Die doen op het vlak van SDG's volgens VARIO min of meer hetzelfde. Maar Vlaanderen heeft door zijn kleinere schaal en grotere overheidsschuld niet dezelfde mogelijkheden en kan dus beter zijn steun gericht inzetten. Waarin kan Vlaanderen uitblinken en dus het best in investeren?

2.2. Antwoorden en replieken

Lieven Danneels antwoordt dat er voor het EIS wel regionale cijfers zijn maar voor de SDG's enkel Belgische. Hij vermoedt dat er vroeg of laat ook daarvoor regionale cijfers zullen worden gegenereerd. Om internationale vergelijkingen mogelijk te maken, moet Vlaanderen bij de registratie van zijn resultaten de internationale indicatoren gebruiken. Bij de ontwikkeling van zijn kernset van indicatoren voor het Vlaamse innovatiebeleid heeft VARIO ook getwijfeld tussen eigen of internationale indicatoren. Het is altijd belangrijk om te kunnen meten maar ook dat heeft zijn beperkingen. VARIO pleit voor evidencebased beleid en voor vergelijkbaarheid van de cijfers.

Het publieke dataplatform moet kmo's gemakkelijk in staat stellen om te toetsen waar ze staan op het gebied van duurzaamheid in vergelijking met andere bedrijven. Om de administratieve last te beperken, heeft VARIO bewust niet gekozen voor een rapporteringsverplichting. De vragenlijsten van EcoVadis bijvoorbeeld zijn ellenlang en ze invullen is heel arbeidsintensief. Zelfs grote bedrijven hebben het daar moeilijk mee, maar ze hebben geen keuze omdat grote klanten het als een vereiste stellen. Er niet aan meedoen, kan zelfs leiden tot schrapping van de leverancierslijst. Lieven Danneels verwacht dat grote bedrijven de kleinere daar ook toe zullen dwingen en op die manier een deel van de administratieve last die zij van Europa opgelegd krijgen, zullen doorschuiven. Dat is een aandachtspunt.

Steun afhankelijk maken van het bijdragen aan de SDG's is inderdaad moeilijk wegens de meetbaarheid. VARIO vraagt VLAIO om na te denken over een meetinstrument met beperkte administratieve vereisten. Maar ook voor de bedrijven zelf is het belangrijk dat ze ermee rekening leren houden en het uiteindelijk zelfs in hun kernactiviteit verankeren. De SDG's zijn ook breed, niet enkele groene doelstellingen maar ook bijvoorbeeld opleiding hoort ertoe. De adviseurs van VLAIO kunnen kleine bedrijven daar zeker bij ondersteunen.

De relanceplannen van de buurlanden zijn inderdaad gelijkaardig aan de Vlaamse en Belgische plannen. Op vraag van de minister heeft VARIO de waardeketens van de Important Projects of Common European Interest in kaart gebracht, bijvoorbeeld voor waterstof, micro-elektronica, Industrial IoT, 'Clean, connected and autonomous vehicles' enzovoort. De Vlaamse budgetten zijn kleiner. De IPCEI Waterstof bijvoorbeeld is in Vlaanderen goed voor 120 miljoen euro, in Duitsland voor ettelijke miljarden euro's. Vlaanderen kan ook niet in alle IPCEI's participeren.

VARIO gelooft sterk dat het bottom-upprincipe de leidraad voor subsidies moet zijn. Daar zit de kracht van de Vlaamse economie. Er zijn vele kleine en middelgrote Vlaamse bedrijven maar die zijn soms groot als nichespeler.

De clusterwerking tracht bedrijven met gelijkaardige activiteiten tot samenwerking aan te sporen. Net als bij wetenschap is het zaak om eenheidsworst te vermijden en voldoende vrijheid te laten want soms komen nieuwe initiatieven uit onverwachte hoek.

Veerle Linseele, senior beleidsadviseur bij VARIO, voegt hieraan nog toe dat in het plan Vizio 2030 de SDG's naar concrete Vlaamse doelen vertaald zijn, maar dat is inderdaad weinig bekend. Nadeel is dat de bijhorende indicatorenset specifiek is en moeilijk vergelijkbaar met andere regio's en landen.

Andries Gryffroy verwijst naar de website www.indicators.be waarop concrete doelstellingen staan, bijvoorbeeld over gemeentelijk afval, dat onder de SDG over duurzame consumptie- en productiepatronen valt. De informatie is vrij concreet maar lijkt onvoldoende bekend te zijn. Op voornoemde website staan wel regionale cijfers, bijvoorbeeld over recyclage van afval. Vlaanderen en Wallonië scoren daarin hoog maar Brussel laag, wat het Belgische gemiddelde naar beneden haalt. Een ander probleem is dat een concept als circulaire economie onder verschillende SDG's valt, wat de duidelijkheid voor ondernemers niet ten goede komt.

Kunnen regionale cijfers worden gebruikt voor internationale promotie? De Vlaamse versie van de SDG's is er dus al, maar hoe kan die informatie beter worden verspreid? Behoort dat tot de taken van VARIO?

Lieven Danneels zegt dat het colloquium van VARIO met de bedrijfsgetuigenissen daar een voorbeeld van is. Julie Lietaer getuigde bijvoorbeeld over haar kleine bedrijf Ariadne Innovation.

Het grote aantal SDG's heeft het voordeel dat iedereen er zijn gading in vindt en niemand uitgesloten wordt. Uiteraard zijn er kruisverbanden. VARIO pleit dan ook voor transversaliteit en interdisciplinariteit. Het is belangrijk dat de SDG's verankerd geraken in de kernactiviteiten van bedrijven. Daarvoor moeten ze de kansen inzien en merken dat ze er geld mee kunnen verdienen. Lieven Danneels vindt dat zelfs zijn eigen bedrijf Televic ze nog beter kan incorporeren. Televic ontwikkelt en produceert elektronische communicatiesystemen, passagiersinformatiesystemen voor trein en tram, softwareoplossingen voor onderwijs (ook in Afrika), systemen voor betaalbare gezondheidszorg enzovoort en raakt op die manier aan verschillende van de SDG's. Elke investering in onderwijs, zeker in de ontwikkelingslanden, heeft een onmiddellijke positieve impact op onder meer het klimaatdenken en de gezondheid. De activiteiten op zich kunnen dus gemakkelijk in de SDG's worden ingepast. Toch leeft dat besef nog te weinig bij de werknemers en wordt het te weinig meegenomen in de storytelling en de verkoopverhalen, ook in het buitenland.

Andries Gryffroy vraagt of bij de internationale communicatie ook regionale of enkel nationale scores worden gebruikt.

Lieven Danneels zegt dat de indicatoren doorgaans niet gebruikt worden in de individuele bedrijfsvoering. Wanneer dat toch gebeurt, nemen de bedrijven uiteraard de score die het beste past in hun verkoopverhaal.

Robrecht BOTHUYNE,
voorzitter

Stijn DE ROO,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

bbp	bruto binnenlands product
CIFAL	International Training Centre for Authorities and Leaders
EIS	European Innovation Scoreboard
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie
FIT	Flanders Investment & Trade
IoT	Internet of Things
IPCEI	Important Projects of Common European Interest
kmo	kleine of middelgrote onderneming
MVO	maatschappelijk verantwoord ondernemen
SDG	Sustainable Development Goal
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
UN	United Nations
UNSDSN	United Nations Sustainable Development Solutions Network
VARIO	Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
VN	Verenigde Naties